
14 december 2010
Corr.nr. 2010-62472, OMB/PB
Zaaknr. 289701

Nummer 44/2010

Voordracht van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten van Groningen ter instemming van de startnotitie voor het opstellen van de Ontwikkelingsvisie Eemsdelta 2030.

SAMENVATTING:

Het Provinciaal Omgevingsplan (POP) Groningen bevat een ontwikkelopgave voor de regio Eemsdelta. Wij willen deze opgave in nauwe samenwerking met de gemeenten Delfzijl, Eemsmond, Appingedam en Loppersum, de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze & Aa's en het ministerie van VROM oppakken. In de regio zijn momenteel veel belangrijke ontwikkelingen en activiteiten gaande. Om die nu en in de toekomst in goede banen te leiden en goed op elkaar af te kunnen stemmen tegen de achtergrond van een duidelijk toekomstperspectief, is het noodzakelijk om een gezamenlijke regionale ontwikkelingsvisie voor de periode tot 2030 op te stellen. De visie moet voldoende integraal en duurzaam zijn en kunnen rekenen op een breed maatschappelijk draagvlak.

Belangrijke bouwstenen voor de ontwikkelingsvisie worden in het proces van visievorming geïntegreerd vanuit andere projecten, zoals Ecologie & Economie in Balans, Woon- en Leefbaarheidsplan Eemsdelta, Klimaatadaptatie Eemsdelta en Ontwikkelingsperspectief Landelijk Gebied Eemsdelta 2030. De Stuurgroep Ontwikkelingsvisie Eemsdelta heeft een startnotitie voor de visievorming opgesteld, die ter instemming wordt voorgelegd aan uw Staten, de vier betrokken gemeenteraden en de algemene besturen van beide waterschappen.

Inleiding

In het Provinciaal Omgevingsplan (POP) Groningen 2009-2013 is een ontwikkelopgave voor de regio Eemsdelta opgenomen. Die bestaat uit de volgende onderdelen:

- ontwikkeling als duurzame, grensoverschrijdende havenregio
- energietransitie en innovatie (o.a. proefproject CO₂-opslag en energiebesparing)
- op orde brengen van de energie-infrastructuur (o.a. elektriciteitsnet, gasleidingen, CO₂-leidingen)
- verkennen van oplossingen om een veilige kustverdediging te garanderen en van de mogelijkheden voor aanpassing van de natte infrastructuur in Delfzijl
- ontwikkelen van de glastuinbouw
- ontwikkelen van een integrale regionale visie op wonen en voorzieningen

De provincie ziet zichzelf daarbij in ieder geval als regisseur voor de vier eerstgenoemde opgaven.

De afgelopen maanden hebben wij in overleg met onze regionale partners voorbereidingen getroffen voor een adequate aanpak van deze ontwikkelopgave. Er is onder meer een Stuurgroep Ontwikkelingsvisie Eemsdelta ingesteld, waarin wij samenwerken met de gemeenten Delfzijl, Eemsmond, Appingedam en Loppersum, de waterschappen Noorderzijlvest en Hunze & Aa's en (ambtelijk) het ministerie van VROM. De stuurgroep is organisatorisch ingebed in de bestaande overlegstructuur van het Bestuursakkoord Eemsdelta, waarin wij al langer met genoemde gemeenten samenwerken. Gedeputeerde Moorlag vertegenwoordigt de provincie in deze stuurgroep en is bestuurlijk opdrachtgever voor het project.

De stuurgroep heeft inmiddels een startnotitie voor het vormen van een gezamenlijke regionale ontwikkelingsvisie met uitvoeringsprogramma opgesteld en legt deze ter instemming voor aan uw Staten, de vier gemeenteraden en de beide algemene besturen van de waterschappen.

Regionale ontwikkelingen

De regio Eemsdelta is momenteel volop in beweging. De ontwikkeling van de zeehavens is de afgelopen jaren in een stroomversnelling geraakt. Energie en chemie spelen daarbij een belangrijke rol. Ongeveer eenderde van de Nederlandse stopcontacten wordt straks vanuit de Eemshaven gevoed en bijna een vijfde van de nationale chemische industrie staat in Delfzijl. De Eemshaven speelt een belangrijke rol bij de transitie naar duurzame energie. Nieuwe infrastructuur voor het opwekken en transporteren van energie, zoals windturbines, buisleidingen en hoogspanningsleidingen, moet in het gebied worden ingepast.

De bescherming van de unieke natuur van het werelderfgoed Waddenzee en Eems-Dollard, het karakteristieke wierden- en dijkenlandschap en het menselijk leefmilieu vraagt door de toegenomen industriële activiteiten om extra aandacht.

De sterke krimp, vergrijzing en ontgroening van de bevolking maken het noodzakelijk om in bepaalde gebieden ingrijpende maatregelen te nemen om de leefbaarheid en een gezonde sociale ontwikkeling te waarborgen.

De klimaatverandering dwingt ons vanwege de zeespiegelstijging en de steeds extremere weersituaties na te denken over de kustverdediging en het waterbeheer en over de toekomst van de landbouw.

Aan deze vraagstukken wordt momenteel langs verschillende sporen al hard gewerkt. Wat echter nog ontbreekt is een overkoepelende visie op de toekomstige ontwikkeling van deze kansrijke, maar ook kwetsbare regio. Een integrale en duurzame visie, waarvoor een breed maatschappelijk draagvlak bestaat. Een visie die als kader dient voor plannen en uitvoeringsprogramma's van gemeenten, waterschappen en provincie.

Doelstelling

De op te stellen visie moet in algemene zin bijdragen aan een goede ontwikkeling van een leefbare regio Eemsdelta met een gezonde economie en een unieke, vitale natuur in een karakteristiek landschap.

Het project moet een breed gedragen, integrale en duurzame ontwikkelingsvisie voor de periode tot 2030 met een uitvoeringsprogramma voor de eerstkomende jaren opleveren. Deze visie moet een kader vormen voor plannen en programma's van de betrokken gemeenten en waterschappen en de provincie Groningen, voor zover die betrekking hebben op de regio Eemsdelta. Dat betekent onder meer dat de visie wettelijk verankerd wordt in:

- gemeentelijke structuurvisies en bestemmingsplannen
- beheerplannen van de waterschappen
- het POP Groningen

De visie moet in ieder geval uitzicht bieden op:

- goede leefbaarheid voor de inwoners
- gezonde economische ontwikkeling
- behoud en versterking van natuur, landschap en cultuurhistorie
- versterking van bebouwingskernen met een centrumfunctie
- goede bereikbaarheid
- veilige kustverdediging en goede waterhuishouding

Bouwstenen

Bij het opstellen van de visie wil de stuurgroep zoveel mogelijk gebruik maken van reeds bestaand materiaal. Er ligt namelijk al veel bruikbare informatie, die in de afgelopen jaren is geproduceerd in diverse trajecten. Dat geldt met name voor het Ontwikkelingsperspectief Appingedam-Delfzijl 2030 en het Gebiedsdocument Eemsdelta, die beide in 2009 zijn opgesteld. Het Gebiedsdocument is door de provincie opgesteld in het kader van de Gebiedsagenda Noord-Nederland van het rijk en is vooral bedoeld om de regio stevig te positioneren in het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT). Het bevat een globale visie voor de lange termijn en een aantal gebiedsopgaven die in lijn zijn met de in het POP gedefinieerde opgaven.

Verder lopen er verschillende projecten, die in 2011 belangrijke bouwstenen voor de ontwikkelingsvisie zullen opleveren. Dat betreft:

- Ontwikkelingsperspectief Landelijk Gebied Eemsdelta 2030: de contramal voor het stedelijk gebied Appingedam-Delfzijl.
- Klimaatadaptatie Eemsdelta: maatregelen om de regio aan te passen aan de klimaatverandering.
- Economie & Ecologie in Balans: afspraken tussen betrokken partijen over de ontwikkeling van de zeehavens in relatie tot natuur, milieu en landschap in de omgeving.
- Woon- en Leefbaarheidsplan Eemsdelta: maatregelen om de krimp, ontgroening en vergrijzing van de bevolking op te vangen.

Eerstgenoemd project wordt door de gemeenten Eemsum en Loppersum uitgevoerd. Bij de overige drie projecten is de provincie Groningen initiatiefnemer.

Eo Wijers-prijsvraag

Wij hebben de regio Eemdelta enige tijd geleden aangemeld als kandidaat-ontwerpgebied voor de Eo Wijers-prijsvraag 2010/2011, die als thema "krimp, energietransitie en ruimtelijke kwaliteit" heeft. De Eo Wijers-stichting is een onafhankelijk netwerk dat een bijdrage wil leveren aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van Nederland op bovenlokaal schaalniveau. De Stuurgroep Ontwikkelingsvisie Eemdelta heeft met onze aanmelding ingestemd.

Mocht de regio eind april 2011 door de jury als ontwerpgebied worden gekozen, dan zal de provincie op dat moment de ontwerpogave in nauw overleg met de stuurgroep nader invullen. Uitgangspunt daarbij is dat de prijsvraag andere lopende trajecten, bijvoorbeeld op het gebied van krimp en energietransitie, niet frustreert. Vervolgens gaan diverse gerenommeerde adviesbureaus en ook studententeams aan de slag met de prijsvraag. De deelnemers maken een ruimtelijk ontwerp voor een duurzame, toekomstgerichte en realiseerbare ontwikkeling van de regio of een deel daarvan. In het voorjaar van 2012 wordt bekend gemaakt wie de prijswinnaars zijn.

Bij deze voordracht treft u ter informatie aan de factsheet *Eemdelta, kustzone in beweging*, waarin de ontwerpogaven voor de regio zijn beschreven. Deze factsheet is ten behoeve van de werkconferentie d.d. 19 november 2011 naar de organisatie van de Eo Wijers-prijsvraag gestuurd.

Indien de regio onverhoopt niet tot ontwerpgebied wordt gekozen, dan zal de stuurgroep de ontwerpogave in eigen beheer uitvoeren.

Aanpak en planning

Bij de uitvoering van het project worden de volgende vier fasen met hun tijdplanning onderscheiden:

1. Start	juni 2010-december 2010
2. Verkenning	januari 2011-mei 2011
3. Discussie	juni 2011-oktober 2011
4. Besluitvorming	november 2011-mei 2012

In de *startfase* zijn door de partners in de stuurgroep onder meer afspraken gemaakt over de overlegstructuur en de aanpak van de visievorming. Er zijn interviews gehouden met stuurgroepleden om een beeld te krijgen van de prioritaire thema's en de achtergronden daarvan. Er is begin december een informatieve startbijeenkomst gehouden voor volksvertegenwoordigers van de betrokken gemeenten en waterschappen en de provincie Groningen. De Startnotitie markeert het einde van deze eerste, voorbereidende fase. Deze wordt ter instemming aangeboden aan uw Staten, de gemeenteraden en de algemene besturen van de waterschappen.

In de *verkenningfase* wordt een eerste schets van de ontwikkelingsvisie opgesteld op basis van de beschikbare informatie in bestaande rapporten en beleidsnota's en uit de interviews die in de startfase zijn gehouden. Dit eerste concept van de ontwikkelingsvisie wordt in deze fase in onderlinge samenwerking verder ontwikkeld door de partners in de stuurgroep. Daarbij zal ook gebruikt worden gemaakt van de kennis en inbreng van externe belanghebbenden en instanties.

In de *discussiefase* worden externe partijen uitgenodigd om actief een bijdrage te leveren aan de visievorming. In thematische en plenaire discussiebijeenkomsten gaat de stuurgroep in gesprek met externe belanghebbenden. De stuurgroep gaat verder in overleg met provincie, gemeenten en waterschappen na of en zo ja, hoe de leden van Provinciale Staten, gemeenteraden en algemene besturen in deze fase bij de visievorming kunnen worden betrokken. Doublures met andere recent afgeronde of nog lopende interactieve trajecten in de regio moeten in ieder geval worden voorkomen. De resultaten van dit traject worden verzameld in het Keuzedocument. Dat wordt ter informatie toegezonden aan Provinciale Staten, de gemeenteraden en de algemene besturen van de waterschappen.

Aan het begin van de *besluitvormingsfase* worden de resultaten uit de discussiefase verwerkt in de concept-ontwikkelingsvisie. Vervolgens wordt een analyse uitgevoerd van de milieueffecten van de ontwikkelingen en ingrepen die voortvloeien uit het concept. De ontwerp-ontwikkelingsvisie ontstaat nadat de resultaten van deze (vrijwillige) Milieubeoordeling in het concept zijn verwerkt. Tegelijkertijd wordt het ontwerp-Uitvoeringsprogramma opgesteld. De beide ontwerpen en de Milieubeoordeling worden vervolgens ter inzage gelegd. De ingekomen zienswijzen worden in de ontwerpen verwerkt tot de definitieve Ontwikkelingsvisie en het definitieve Uitvoeringsprogramma, die ter vaststelling worden aangeboden aan uw Staten, de gemeenteraden en de algemene besturen van de waterschappen.

Indien de regio door de jury van de Eo Wijers-prijsvraag wordt gekozen tot ontwerpgebied, zal de voorgaande planning moeten worden aangepast om beide trajecten optimaal te integreren. De doorlooptijd van het project zal dan naar schatting met maximaal een jaar toenemen.

Projectkosten

De projectkosten worden voor een groot deel bepaald door het inhuren van externe expertise, onder meer voor het uitvoeren van de hiervoor genoemde analyse van milieueffecten. De totale kosten worden geraamd op € 200.000, waarvan € 150.000 voor rekening van de provincie komen. In de door uw Staten op 30 juni 2010 vastgestelde Voorjaarsnota 2010 maken de kosten voor het opstellen van de ontwikkelingsvisie (€ 50.000 in 2010 en € 100.000 in 2011) onderdeel uit van de overkoepelende Ontwikkelopgave Eemsdelta, die onder het thema Energiek Groningen valt. Voor de Ontwikkelopgave Eemsdelta is in de Voorjaarsnota 2010 voor de periode 2010 t/m 2012 een totaalbedrag van € 1.328.800 opgenomen. Van dat bedrag is € 972.800 gedekt uit sectorale middelen en € 410.000,- uit het Flexibel Budget.

Communicatie

Om een breed maatschappelijk draagvlak te realiseren voor de ontwikkelingsvisie is het noodzakelijk dat externe belanghebbenden (bewoners, belangenorganisaties en bedrijven) daadwerkelijk inbreng bij de visievorming kunnen leveren. De stuurgroep streeft ernaar om daar zo vroeg mogelijk in het proces de gelegenheid voor te bieden en doet dat vanuit een transparante opstelling. Alleen dan kunnen belangen van partijen bij elkaar worden gebracht en win-winsituaties worden gerealiseerd. Die externe inbreng zal vooral worden geleverd in de discussiefase, maar dat kan ook al in de verkenningsfase aan de orde zijn. Daarbij zal een goede afstemming moeten plaatsvinden met interactieve trajecten die in het kader van andere projecten in het gebied met externe belanghebbenden zijn of worden doorlopen (bijvoorbeeld in het project Ecologie & Economie in Balans).

Wij zijn van mening dat een maatschappelijk en bestuurlijk breed gedragen ontwikkelingsvisie als richtinggevend kader moet dienen voor plannen van de betrokken overheden. Dat vraagt om een adequate betrokkenheid van uw Staten, de betrokken gemeenteraden en de algemene besturen van de waterschappen. Wij willen uw betrokkenheid niet alleen beperken tot de vaststelling van de startnotitie en de ontwikkelingsvisie, maar u ook tijdens de visievorming bij het proces betrekken.

Voorstel

Wij stellen u voor in te stemmen met de Startnotitie Ontwikkelingsvisie Eemsdelta 2030 door het vaststellen van bijgevoegd conceptbesluit.

Groningen, 14 december 2010.

Gedeputeerde Staten van Groningen:

M.J. van den Berg , voorzitter.

H.J. Bolding , secretaris.

Provinciale Staten van Groningen:

Gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 14 december 2011, nr. 2010-62.472, OMB;

BESLUITEN:

In de stemmen met bijgevoegde Startnotitie Ontwikkelingsvisie Eemsdelta 2030.

Groningen,

Provinciale Staten voornoemd:

, voorzitter.

, griffier.